

I wyd. w 2014 r.,
The British Library
96 Euston Road
London NW1 2DB
© Copyright by Quarto Publishing plc 2014

Wszystkie prawa zastrzeżone. Żadnej części tej publikacji nie wolno reprodukowować, przechowywać w systemie wyszukiwania lub przysłać w jakiegokolwiek postaci za pomocą jakichkolwiek środków, elektronicznych, mechanicznych, kserograficznych, rejestrujących bez uprzedniej pisemnej zgody właściciela praw autorskich i wydawcy.

© for the Polish edition by Wydawnictwo
ARKADY Sp. z o.o., Warszawa 2015

Tłumaczenie: Ewa Romkowska
Redakcja: Magdalena Pluta
Korekta: Renata Zielińska

ISBN 978-83-213-4907-7

CIP - Biblioteka Narodowa
Cave, Roderick
Historia książki: od glinianych tabliczek po
e-booki / Roderick Cave i Sara Ayad ; [tł. Ewa
Romkowska]. - Warszawa: Wydawnictwo
Arkady, 2015

Wydawnictwo ARKADY Sp. z o.o.,
ul. Dobra 28, 00-344 Warszawa,
tel. 22 444-86-50/51, fax 22 827-41-94,
info@arkady.eu, www.arkady.eu,
www.facebook.com/Wydawnictwo.Arkady
księgarnia firmowa 22 444-86-61.
Wydanie I, 2015. Symbol 5068/R
Przygotowanie do druku: Sylwia Szur
Wydrukowano w Chinach

Wyłączny dystrybutor:
DOBRA 28 Sp. z o.o., ul. Dobra 28,
00-344 Warszawa,
tel. 22 444-86-94, fax. 22 444-86-93,
e-mail: biuro@dobra28.pl, www.dobra28.pl,
księgarnia wysyłkowa: www.arkady.info,
tel. 22 444-86-97

Ilustracje na obwolucie, od lewej do prawej:
Japońskie *dharani*, VIII w.
Frank Powell, *Stary „Grizzly” Adamus*,
poskramiacz niedźwiedzi, 1884
Diderot i d’Alembert, *Encyklopedia*, 1751
Heinrich Hoffman, *Staś Straszdyło ...*, 1848
Michaił Bułhakow, *Mistrz i Małgorzata*, 1967,
e-book, 2014

SPIS TREŚCI

Wstęp

8

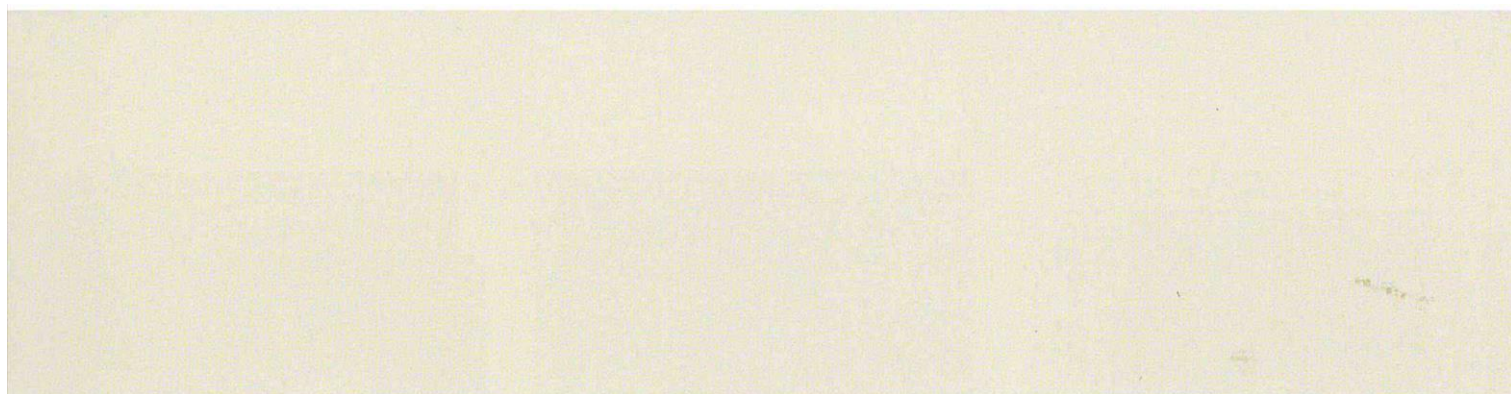

Rozdział 1 NA POCZĄTKU...

1 Malowidła jaskiniowe: jaskinia El Castillo	14
2 Najstarsze świadectwa wiedzy matematycznej: kość Ishango	16
3 Tabliczki zapisane pismem klinowym: <i>Epos o Gilgameszu</i>	18
4 Andyjska zagadka: kipu z Caral	20
5 Egipskie księgi na papirusie: <i>Papirus pisarza Ani</i>	22

Rozdział 2 WSCHODNIE ROZWIĄZANIA

6 Chińskie osiągnięcia w tworzeniu książek: deszczulki z Guodian z czasów państwa Chu	28
7 Masowa produkcja w Japonii: <i>dharani</i> cesarzowej Shōtoku	30
8 Monumentalne koreańskie przedsięwzięcie: <i>Tripitaka koreana</i>	32
9 Indyjski manuskrypt na liściach palmowych: nalandyjska <i>Sutra Doskonałości Mądrości</i> w 8000 wersów	34
10 Największa z napisanych ksiąg: <i>Encyklopedia cesarza Yongle</i>	36
11 Kość, bambus i kora: pustahy Bataków	38
12 Birmańska harmonijka: parabaik	40

Rozdział 3 42

WIELKA KLASYKA

13 Początki klasyki dla dzieci: bajki Ezopa	46
14 Ponadczasowy epos: <i>Iliada</i> Homera	48
15 Wczesne arcydzieło sztuki etiopskiej: Ewangelie Garimy	50
16 Pierwsze książki kucharskie: <i>O sztuce kulinarnej</i> ksiąg dziesięć <i>Apicjusa</i>	52
17 Cud matematyczny: palimpsest Archimedesa	54

Rozdział 4 56

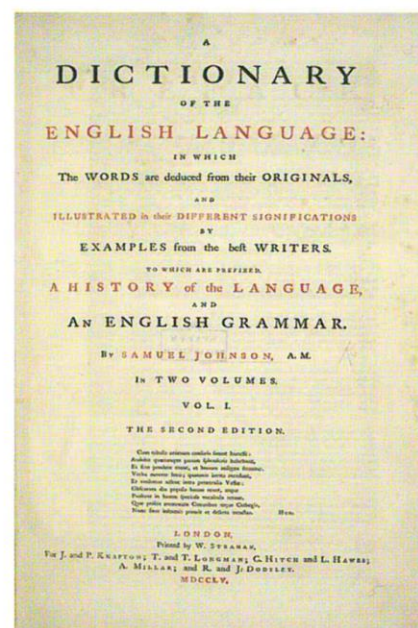
ŚREDNIOWIECZNE ŚWIATY I KSIĄŻKA

18 Największy skarb irlandzki: <i>Księga z Kells</i>	60
19 Schizma i rozdzwiek: Psalterz Chłudowa	62
20 Fundament farmakologii: <i>De materia medica</i> Dioskurydesa	64
21 Arcydzieło ormiańskiej sztuki iluminacji: ewangelarz Torosa Roslina	66
22 Ojciec kartografii: <i>Geografia</i> Ptolemeusza	68
23 Przewodnik żeglującego do Bizancjum: <i>Liber insularum archipelagi</i> Cristofora Buondelmontiego	70
24 Iluminację Mistrza Modlitewników: <i>Powieść o Róży</i> , wydanie brugijskie	72
25 Najwspanialsze ze wspaniałych: <i>Godzinki</i> Farnese	74

Rozdział 5 76

ŚWIATŁO ZE WSCHODU

26 Najstarsza z drukowanych książek: <i>Diamentowa Sutra</i> z Dunhuangu	80
27 Arcydzieło literatury i sztuki: <i>Opowieść o księciu Genjim</i> Murasaki	82
28 „Indyjski Ezop”: <i>Pañczatantra</i>	84
29 Klasyczna muzułmańska księga astronomiczna: <i>Księga gwiazd</i> <i>stałych</i> As-Sufiego	86
30 Zapomniany poprzednik Leonarda da Vinci: <i>Księga wiedzy</i> <i>o przemysłowych urządzeniach</i> mechanicznych Al-Jazariego	88
31 Pierwszy atlas anatomiczny: <i>Anatomia</i> Mansura	90
32 Wczesna muzułmańska księga powstała na Jawie: <i>Boke van Bonang</i>	92

Rozdział 6 94

STYMULATORY ZMIAN

33 Rewolucja Gutenberga:	
Biblia czterdziestodwuwierszowa	98
34 Bestseller wśród wczesnych drukowanych książek:	
Kronika norymberska Schedela	100
35 Książka wydrukowana przez pierwszego angielskiego drukarza:	
Chesse Moralyse Caxtona	102
36 Pierwsza książka z dowcipami:	
Demaundes Joyous Wynkyna	104
37 Najstarsze teksty naukowe:	
Elementa geometriae Euklidesa	106
38 Wzorzec dla późniejszego projektowania książek: aldyńskie wydanie Eneidy Wergiliusza	108
39 Druk w języku arabskim:	
Godzinki Gregoria	110
40 Pierwszy druk w Afryce:	
Sefer Abudarham	112
41 Niebiańskie głosy: Cantatorium z opactwa św. Gall	114
42 Problem Gutenberga rozwiązany:	
Graduale Constantiense	116
43 Wielkie dzieło biblistów:	
Biblia Poliglota komputeriska	118

Rozdział 7 120

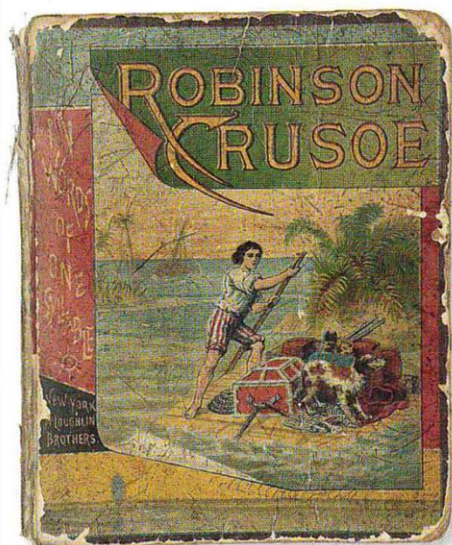
NIEBEZPIECZNY WYNALEZEK

44 Doskonalenie się języka szwedzkiego:	
Biblia Gustawa Wazy	124
45 Cenzura działu: O sposobie pisania listów Erazma	126
46 Pierwsze druki w Ameryce Brytyjskiej: Bay Psalm Book	128
47 Aztecka panorama życia prekolumbijskiego: Kodeks Mendoza	130
48 W poszukiwaniu pieprzu i gałki muszkatołowej: Itinerario Linschotena	132
49 Pierwsze nowoczesne studium anatomiczne: O budowie ciała ludzkiego Vesaliusa	134
50 Zdziwiający astronom amator: Astronomiae Brahego	136
51 Kamień węgielny nowoczesnej nauki: Principia Newtona	138
52 Ekspert w każdej dziedzinie: Cavalierice Markhama	140
53 Moda: Kunst- und Fleiss-übende Nadel-ergötzen Helm	142
54 Wybitny brytyjski wkład w botanikę: zielnik Blackwell	144
55 Barokowy taniec w takt ówczesnej muzyki: Art of Dancing Tomlinsona	146

Rozdział 8 148

DRUK W CZASACH OŚWIECENIA

56 Klasycystyczne dramaty w rokokowej szacie: Dzieła Moliera z ilustracjami Bouchera	152
57 Największy słownik języka angielskiego: Dictionary of the English Language Johnsona	154
58 Bardzo wczesna książka dla dzieci: A Little Pretty Pocket-Book Newbery'ego	156
59 Najśłynniejsze dzieło oświecenia: Wielka encyklopedia francuska Diderota	158
60 Pionier wyszukiwania informacji: Species plantarum Linneusza	160
61 Użycie wykresów do przekazania informacji: Commercial and Political Atlas Playfaira	162
62 Zapisy zbrodni i kary: Newgate Calendar	164
63 Literacka osobliwość wkracza do Europy: Tristram Shandy Sterne'a	166
64 Wszechwładna sprośność czy literacka klasyka?: Fanny Hill Clelanda	168
65 Dzieło Afroamerykanina i stary problem: Almanack Bannekera	170
66 Mistrz czerni i bieli: History of British Birds Bewicka	172
67 Projektowanie ogrodów u szczytu rozwoju: „Czerwone księgi” Reptona	174
68 Początki wydawnictw czytanych dotykami: Essai sur l'éducation des aveugles Haüy'ego	176

Rozdział 9 178

DRUK W EPOCE PARY

- 69 Zasługująca na patent jankeska wynalazczość: patent Perkinsa 182
- 70 Pierwsza książka ilustrowana fotografiami: *Photographs of British Algae* Atkins 184
- 71 Fotografia rusza do Nowego Świata: *Daguerian Excursions in Jamaica* Duperly'ego 186
- 72 Druki misjonarzy w Kanadzie: *Syllabic Hymnbook* Evansa 188
- 73 Rozwój publikacji w odcinkach: *Klub Pickwicka* Dickensa 190
- 74 *Pulp fiction* z czasów wiktoriańskich: *Old Grizzly Adams* Powella 192
- 75 Nowatorskie książki dla młodych czytelników: *Robinson Crusoe in Words of One Syllable* Aikin 194
- 76 Moralna edukacja poprzez obrazki: *Staś Straszdytło* Hoffmana 196
- 77 Od średniowiecznego mistycyzmu do konstrukcji z papieru: *Internationaler Circus* Meggendorfera 198
- 78 Oto przewodnik, możesz ruszać w podróż: *Szwajcaria* Baedekera 200
- 79 Pierwszy znakomity szef kuchni: *Modern Housewife* Soyera 202
- 80 Przeznaczone dla kolonii: *Napad z bronią w ręku* Boldrewooda 204

Rozdział 10 206

KSIAŻKA W NIESPOKOJNYM XX WIEKU

- 81 Ociemniały wieszcz z Buenos Aires: *Ogród o rozwidlających się ścieżkach* Borgesa 210
- 82 Duży postęp w tworzeniu dokumentów: książka badań Carlsona 212
- 83 Druk jako sztuka sceniczna: *Hamlet*, wydanie Cranach-Press 214
- 84 Amerykańskie dzieło w interpretacji z Zachodniego Wybrzeża: *Żdźbła trawy* Whitmana 216
- 85 Krokiem tanga w stronę rewolucji: *Tango z krowami* Kamińskiego 218
- 86 Podróżujący w czasie surrealizm: *Tydzień dobroci* Ernsta 220
- 87 Literatura uliczna – głos ludu: *Beware of Harlots* Nnadoziego 222
- 88 Dwudziestowieczne rozwiązywanie problemów wydawniczych: *Zaproszenie do walca* Lehmann 224
- 89 Nigdy się nie poddamy! Tajne drukarnie w czasie wojny: *Kamienie na szaniec* Kamińskiego 226
- 90 Najznakomitsza książka z drugiego obiegu: *Mistrz i Małgorzata* Bułhakowa 228
- 91 Przewodnik małżeński: *Married Love* Stopes 230
- 92 Granice propagandy politycznej: *Dziennik Anne Frank* 232

Rozdział 11 234

DIGITALIZACJA I PRZYSZŁOŚĆ KSIĄŻKI

- 93 Wszystko własnoręcznie: *Old Papermaking* Huntera 238
- 94 Na granicy starego i nowego: *Milion cyfr losowych* wydawnictwa RAND 240
- 95 Modernizacja średniowiecznych manuskryptów: *Beowulf*, wersja elektroniczna 242
- 96 Pierwszy e-book?: *Mechaniczna encyklopedia* Ruiz 244
- 97 *Multum in parvo* – najmniejsze książki: nano-Biblia z Technion 246
- 98 Nowoczesna technika i manga: *Manga. 1000 lat historii* Koyamy-Richard 248
- 99 Czy *livres d'artistes* są książkami? *Antyksiążka* Prieto 250
- 100 Czy to książka?: lontar z Celebesu 252

Słowniczek	254
Bibliografia	270
Podziękowania	278
Źródła ilustracji	279
Indeks	284